

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

навчальної дисципліни

«Електронні ресурси та інтернет-комунікації архівних та бібліотечних установ»

Освітній ступінь	«Магістр»
Галузь знань:	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність (напрямок підготовки):	029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
Спеціалізація (ОП):	«Документознавство та інформаційна діяльність»

СМЯ НАУ НМК 12. 01.09–39–2023

КИЇВ

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Електронні ресурси та інтернет- комунікації архівних та бібліотечних установ»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09–39–2023
		Стор. 2 з 41	

Навчально-методичний комплекс розробила:
доцент,
кандидат історичних наук, доцент Людмила БОЖУК

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні
кафедри історії та документознавства, протокол № 8 від «31» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри Ірина ТЮРМЕНКО

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні
НМРР Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № 7
від «06» 2023 р.

Голова НМРР Анжеліка КОКАРЄВА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Дисципліна «Електронні ресурси та інтернет-комунікації архівних та бібліотечних установ»
галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
освітньо-професійна «Документознавство та інформаційна діяльність»
програма

№	Складова комплексу	Позначення електронного файлу ¹⁾	Наявність	
			друкований вигляд ²⁾	електронний вигляд ³⁾
1	Робоча програма	01_ ЕРІКАБУ_РП	12.01.09-19	х
2	Силабус	02_ ЕРІКАБУ_СЛ	х	х
3	Конспект лекцій/курс лекцій	03_ ЕРІКАБУ_КЛ		х
4	Лекції презентації	–	Кафедра історії та документознавства	х
5	Електронні ресурси та інтернет-комунікації архівних та бібліотечних установ: методичні рекомендації до виконання практичних завдань та контрольної (домашньої) роботи	05_ ЕРІКАБУ_МР	Кафедра історії та документознавства	Ер НАУ
6	Аанкета для характеристики наявності та функціонування електронних ресурсів архівів	06_ ЕРІКАБУ_А	х	х
7	Модульні контрольні роботи ⁴⁾	07_ ЕРІКАБУ_МКР_1	12.01.09-39	х
8	Затверджені екзаменаційні білети	08_ ЕРІКАБУ_ЕБ	12.01.09-38	х

¹⁾ XXX – скорочена назва дисципліни (перші літери кожного слова з назви дисципліни)

²⁾ Вказується дата затвердження до друку та номер справи у Номенклатурі справ кафедри

³⁾ Вказується дата розміщення у інституційному депозитарії АБО дата та місце розміщення на кафедрі

⁴⁾ У вигляді переліку теоретичних питань та типових завдань для розв'язку, з яких формуватимуться білети для проведення модульної контрольної роботи

Система менеджменту якості.
Навчально-методичний комплекс
навчальної дисципліни
«Електронні ресурси та інтернет-
комунікації архівних та бібліотечних
установ»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
НМК 12.01.09–39–2023

Стор. 4 з 41

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

з дисципліни «Електронні ресурси та інтернет-комунікації
архівних та бібліотечних установ»
за спеціальністю

029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Укладач:

кандидат історичних наук,

доцент Людмила БОЖУК

Конспект лекцій розглянутий та схвалений
на засіданні кафедри історії та
документознавства

Протокол № 8 від «31» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри Ірина ТЮРМЕНКО

Лекція № 1

Тема лекції: Електронні ресурси та інтернет-комунікації архівних та бібліотечних установ як навчальна дисципліна

План лекції

1. Об'єкт і предмет дисципліни.
2. Структура дисципліни. Загальна характеристика основних понять курсу.
3. Аналіз сутності дефініцій «електронні ресурси» архівних та бібліотечних установ», «інтернет-комунікації архівних та бібліотечних установ», «цифрова бібліотека», «е-архів», «оцифрування культурної спадщини», «консолідований інформаційний ресурс архівних та бібліотечних установ».
4. Законодавче забезпечення функціонування інститутів соціальної пам'яті в Україні.

Література: [2]; [3]; [4]; [12]; [20]; [25]; [27]; [30].

Зміст лекції

1. За умови переходу до інформаційного суспільства створюється нове розуміння інститутів соціальної пам'яті як суб'єктів інформаційних процесів. Головною функцією установ архівів та бібліотек як установ соціальної пам'яті та складових інформаційно-комунікаційної сфери життя суспільства є посередництво між утворювачами і споживачами ретроспективної інформації.

Електронні ресурси та інтернет-комунікації архівних та бібліотечних установ як навчальна дисципліна охоплює розкриття науково-практичних засад репрезентації інформаційних ресурсів архівних та бібліотечних установ у системі соціальних комунікацій, інформаційного забезпечення основних напрямів діяльності архівів, бібліотек з організації онлайн-доступу до електронних/цифрових ресурсів, які є національним культурним надбанням.

Визначальною тенденцією у діяльності архівних і бібліотечних установ, як складових інформаційно-комунікаційної у галузі життя в умовах сучасного суспільства, стає оцифрування об'єктів зберігання культурного надбання: архівних документів, бібліотечних колекцій тощо. Проблеми збереження культурної спадщини у цифровій формі почали розробляти в ЄС ще наприкінці 1990-х років ХХ ст. у взаємозв'язку з розбудовою інформаційного суспільства, «диджиталізацією» і розповсюдженням цифрових технологій в усіх сферах життєдіяльності європейського соціуму. Оцифрування архівних документів та репрезентація архівної й бібліотечної

інформації у «мережі Інтернет» сприяють демократизації доступу, зокрема, до архівів та розширенню можливостей колективної пам'яті людства.

Структура навчальної дисципліни охоплює вивчення цілого комплексу питань, зокрема: основні принципи й організаційні засади електронних ресурсів та інтернет-комунікацій архівних і бібліотечних установ, їхнє методичне забезпечення; нормативні та керівні документи, що регламентують оцифрування документальної спадщини України; діяльність ЮНЕСКО та інших міжнародних організацій у галузі культури, освіти, науки з розробки питань збереження та керування оцифрованою культурною спадщиною у соціумі з метою формування суспільства знань; основні положення Державного реєстру національного культурного надбання; методика пошуку, оброблення та аналізу цифрових інформаційних ресурсів; форми інтернет-комунікацій архівних та бібліотечних установ; інструментарій доступу до оцифрованого культурного надбання.

2. Електронні ресурси та інтернет-комунікації архівних та бібліотечних установ як навчальна дисципліна має власний термінологічний апарат, який відображає сутність навчальної дисципліни. Оволодіння основним термінологічним апаратом: *електронні ресурси, інтернет-комунікації архівних та бібліотечних установ, цифрова бібліотека, електронний архів, консолідований інформаційний ресурс установ соціальної пам'яті* забезпечить вміле орієнтування у літературі з проблематики електронних ресурсів та інтернет-комунікацій архівних та бібліотечних установ й користування спеціальною термінологією, оперування ним у процесі засвоєння основних положень курсу.

3. В умовах сьогодення виокремлюється кілька рівнів нормативно-правових документів, які регулюють створення, зберігання та доступ до інформаційних ресурсів архівів та бібліотек як установ соціальної пам'яті в Україні: міжнародний, державний, міжвідомчий, відомчий та контрольно-управлінський (регламентуючі документи створені конкретним архівом чи бібліотекою). На державному рівні це: Закони України, Постанови Кабінету Міністрів України, Накази Укрдержархіву, нормативно-правові акти та методичні документи, що регулюють галузь архівної та бібліотечної справи та інформаційного забезпечення архівних установ. Нормативно-правові документи передбачають: створення, розвиток та зберігання інформаційних архівних і бібліотечних ресурсів, вільний нічим не обмежений доступ широкого загалу до документів архівних і бібліотечних установ, захист авторського права в інформаційно-пошукових системах, підвищення якості обслуговування користувачів.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Електронні ресурси та інтернет- комунікації архівних та бібліотечних установ»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 39–2023
		Стор. 7 з 40	

Лекція № 2

Тема лекції: Міжнародні інтегровані цифрові ресурси документальної спадщини архівів, бібліотек: стратегії розвитку

План лекції

1. Етапи формування інтегрованих цифрових ресурсів культурної спадщини.
2. Діяльність ЮНЕСКО у галузі розвитку проєктів цифрової культурної спадщини.
3. Хартія про збереження цифрової спадщини. Збереження цифрової культурної спадщини – імператив ХХІ століття.
4. Європейський досвід формування міжнародних інтегрованих цифрових ресурсів культурного надбання.
5. Цифрові проєкти культурної спадщини провідних країн світу та їх представлення у «мережі Інтернет».

Література: [7]; [12]; [16]; [20]; [21]; [23]; [25]; [31].

Зміст лекції

1. В умовах розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та формування цифрового суспільства значні обсяги інформаційних ресурсів культури та освіти виробляються, розповсюджуються і надаються у необмежений доступ користувачам у цифровому форматі. Умовно можна виокремити три етапи формування інтегрованих цифрових ресурсів культурної спадщини. У 1980-х рр. закладаються передумови процесу інтеграції документальних ресурсів у базах даних національних архівів, бібліотек, музеїв завдяки новим інформаційним технологіям та розвитку глобальної мережі «Інтернет». І етап формування інтегрованих цифрових ресурсів культурної спадщини (початок 1990 -х рр. – поч. ХХ ст.) характеризується прийняттям ЮНЕСКО програми «Пам'ять світу», накопиченням досвіду підготовки національних та відомчих цифрових ресурсів документальної спадщини, усвідомленням потреби вироблення міжнародною архівною і бібліотечною спільнотою спільної політики оцифрування.

На II етапі (2000 – 2010 рр.) ХХХІІ Генеральною конференцією ЮНЕСКО (2003 р.) було прийнято «Хартію про збереженість цифрової спадщини та проєкт Електронної Європи (eEurope)». З'являються перші інтегровані міжнародні цифрові ресурси історико-культурної спадщини: Європейська бібліотека, Манускрипторіум, Світова цифрова бібліотека, започатковується Європіана.

III етап (2010 р. – по теперішній час) характеризується функціонуванням створеної спільними зусиллями міжнародної архівної, бібліотечної, музейної та наукової спільноти Європіани – головної європейської цифрової бібліотеки та загальноєвропейського інтегратора цифрових культурних матеріалів й Світової цифрової бібліотеки як провідного агрегатора світових культурних пам'яток. Закріплення у міжнародних документах поняття цифрового ресурсу історико-культурної спадщини – упорядкованої сукупності цифрових копій унікальних та особливо цінних документів або колекцій документів, що створюються з меморіальною метою, та інтегрований у світову або національну цифрову культурну спадщину в її багатоманітній формі.

2. Внесок ЮНЕСКО у напрацювання глобальних підходів до розвитку цифрових ресурсів культурної спадщини важко оцінити. В основоположних документах організації цифрова культура визначається як соціокультурно значущий феномен, пов'язаний із традиційною культурою. Цифрова спадщина, яка охоплює ресурси у галузі культури, освіти, науки та управління, створена у цифровому форматі, або перекладена у цифрову форму з існуючих аналогових ресурсів, визнається світовою спільнотою не менш важливою за традиційну. Прийняття «Хартії про збереження цифрової спадщини» сприяло розробці загальних рекомендацій національним архівам і бібліотекам щодо розробки політики оцифровування архівних і бібліотечних ресурсів.

3. Здійснення Європейським Союзом поетапних кроків у реалізації міжнародних програм ЮНЕСКО з формування інтегрованих цифрових ресурсів культурного надбання. Розробка довгострокової стратегії Європіани. Гасло «Ми трансформуємо світ через культуру». Функціонування Європіани, Світової цифрової бібліотеки, Галліки, Манускрипторіуму як успішний світовий досвід з формування цифрових ресурсів культурного надбання. Спільна діяльність Міжнародної архівної ради, Міжнародної асоціації бібліотечних установ над вирішенням проблем з реалізації масштабних цифрових проєктів: створення цифрових ресурсів, вироблення принципів відбору цифрових об'єктів для збереження, взаємодія і сумісність (інтероперабельність), інтелектуальна власність, ефективний онлайн-доступ споживачів, підтримка цифрового ресурсу.

4. Європейський Комітет розробив загальну стратегію ЄС з акцентом на економічні та соціальні питання, зокрема: зайнятість населення, зростання, інвестування, цифровий єдиний ринок, енергетичні союзи і ринок, міжнародний ринок, поглиблення та посилення економіки й монетарної системи тощо. Значну увагу приділено питанням координації діяльності у галузі збереження культурної спадщини, організації вільного цифрового доступу до культурного продукту європейських народів як основної функції

культурної політики та управління культурними процесами. Діяльність з інтеграції зусиль європейського співтовариства з розробки методологічних засад та практичних дій в галузі створення спільних підходів, міжнародних стандартів та технологій у створенні ресурсів культурної спадщини.

П'ять кроків ЄС на шляху створення інтегрованих цифрових ресурсів культурної спадщини. **Крок 1.** 4 квітня 2001 р. у м. Лунд (Швеція) зустріч представників і експертів країн-членів ЄС, курс на оцифрування як ключовий механізм використання унікальної європейської спадщини та підтримки культурної різноманітності, освіти і розвитку індустрії культури.

Крок 2. Політичний проєкт «Електронна Європа» (eEurope), в рамках якого може здійснюватися безліч програм як усередині країн-членів ЄС, так і на рівні Європейської Комісії.

Крок 3. Проєкти Комісії ЄС MINERVA (2002–2005) та MINERVA PLUS (2006) – мережева взаємодія міністерств культури європейських країн для координації і посилення діяльності в оцифруванні культурної та наукової спадщини.

Крок 4. 2005 р. глобальний міжнародний проєкт «Світова цифрова бібліотека» (World Digital Library). Представлення цифрових копій, виданих різними видавництвами в інтернет-ресурсах, супроводжувалося підписанням спеціальних угод про оцифрування між різними провідними бібліотеками світу з гугл з безумовним дотриманням авторських прав.

Крок 5. Довідкове видання «Оцифрування: ландшафт стандартів для європейських музеїв, архівів, бібліотек», підготовлене робочою групою ATHENA і видане у 2009 р. як методичні рекомендації щодо стандартів оцифрування.

Крок 6. 14 листопада 2005 р. початок створення Європіани.

Крок 7. Рекомендації Комісії ЄС від 27 жовтня 2011 р. з оцифрування, онлайн-доступу до культурних цінностей і збереження цифрової спадщини в рамках європейської стратегії до 2020 р. «Оцифрування та збереження культурної пам'яті Європи». Гасло Стратегії на 2015–2020 рр., «Ми трансформуємо світ через культуру» пріоритетними завданнями для науково-дослідних інститутів, бібліотек та архівних установ Європи визначає необхідність переведення у цифровий формат матеріалів, надрукованих в Європі або європейськими мовами до 1700 р.

5. Світовий досвід створення цифрових ресурсів супроводжується низкою проблем: це вибір між якістю цифрової копії та можливим пошкодженням оригіналу, необхідність детального опису цифрових об'єктів, редагування автоматично розпізнаних текстів тощо. Завдання інтегрованості включають необхідність створення єдиного віртуального цифрового середовища із різноформатних ресурсів: стандартизацію даних, уніфікацію пошукових процедур і протоколів передавання даних. Фундаментальною

проблемою подання історико-культурних цифрових ресурсів в інтернет-середовищі є семантична несумісність даних. Різні інституції соціальної пам'яті (бібліотеки, архіви, музеї, культурні товариства та центри) збирають, зберігають та публікують свої дані, виходячи з власного практичного досвіду. У багатьох випадках ці власні підходи до організації даних виявляються несумісними. Перспективними підходами до вирішення питань інтеперабельності даних культурної спадщини є семантичні веб-технології та пов'язані дані. Загальні підходи щодо організації наукових даних у цифровому середовищі були сформульовані в межах ініціативи «FAIR» (Findable, Accessible, Interoperable, and Reusable – пошук, доступність, сумісність та повторне використання). Одним із успішних проєктів реалізації зв'язків об'єктів різних колекцій та моделей даних є *Europeana Data Model* – модель даних Європіани, яка розробляється з метою агрегації та інтеграції цифрових культурних даних різних форматів та різного походження у межах проєкту загальноєвропейської цифрової бібліотеки. Європіана зберігає лише метадані установи та індексує їх, цифрові об'єкти залишаються на сайтах постачальників контенту (бібліотек). Основна мета Європіани – забезпечити інтегрований багатомовний вебдоступ до цифрового контенту культурної спадщини тисяч культурних установ Європи. Агрегатор Європіани – це організація, яка збирає та об'єднує описові метадані у групи постачальників контенту та передає їх до Європіани. Принципи відбору контенту для Європіани викладені у «Контент-стратегії Європіани: отримання відповідного вмісту відповідним користувачем у відповідний час»: якість замість кількості; придбання та публікація контенту, що користується попитом.

Лекція № 3

Тема лекції: Нормативно-правові аспекти архівного зберігання електронних та оцифрованих документів Національного архівного фонду (НАФ)

План лекції

1. Державна політика у сфері електронного документообігу і цифровізації процесів архівної справи і документознавства.
2. Правове визнання електронних та оцифрованих документів та електронних засобів їх аутентифікації.
3. Сучасна законодавча база України у сфері управління електронними (цифровими) архівами.

Література: [1]; [2]; [3]; [4]; [5]; [9]; [14]; [15]; [19]; [24].

Зміст лекції

1. Державна політика у галузі інформаційного простору – сукупність цілей, що відображають національні інтереси України у галузі діловодства, інформаційної та національно-культурної безпеки, стратегічних напрямів, які розробляються та впроваджуються усіма учасниками державного управління для досягнення поставленої мети, та системою конкретних заходів, спрямованих на реалізацію поставлених завдань. В Україні центральним органом, що відповідає за реалізацію державної політики у галузі архівної справи та діловодства, створення та функціонування державної системи страхового фонду документації, є Державна архівна служба (Укдержархів). Ця служба відповідно до чинного законодавства розробляє державні та галузеві стандарти з урахуванням міжнародного досвіду.

З метою збереження та репрезентації в глобальній інформаційній мережі українського культурного надбання Міністерством культури України (нині – Міністерство культури та інформаційної політики України) наприкінці 2019 р. розроблено концепцію електронного інформаційного ресурсу культурної спадщини і культурних цінностей, що передбачає створення єдиного порталу з представленням на ньому унікальних (найцінніших) культурних надбань Музейного, Державного бібліотечного, Національного архівного фондів України. В основу проекту покладено ідею збереження та популяризації культурної спадщини України шляхом збирання та накопичення інформації в електронному вигляді, запровадження електронного обліку об'єктів національного культурного надбання, оцифрування їх зображень, диджиталізація процесів обміну інформацією про культуру спадщину.

2. Стандарти у галузі архівної справи та керування документаційними процесами розробляються Міжнародною радою архівів (МРА), Міжнародною організацією зі стандартизації (ISO), національними комітетами зі стандартизації. Розроблення міжнародних стандартів здійснюється технічними комітетами ISO. У галузі бібліотечної, видавничої, інформаційної та архівної справи цей процес здійснює технічний комітет ISO/TC 46 «Інформація та документація». Стандартизацію у галузі архівної справи та керування документаційними процесами здійснює підкомітет ISO/TC 46/SC 11 «Архіви/керування документаційними процесами». Від 2010 р. ISO розпочала створення єдиної системи стандартів у галузі керування документаційними процесами. Стандарти ISO серії 30300 призначені для надання допомоги організаціям усіх типів і видів або групам організацій, що мають намір створити, впровадити, підтримувати та покращувати систему керування документами з метою підтримки своїх ділових процесів. Стандарт ISO 16175 «Information and documentation – Principles and functional requirements for records in electronic office environments» (Інформація та документація. Принципи та функціональні

вимоги до документів у електронних офісних середовищах) визначає принципи та функціональні вимоги до документів в електронних офісних середовищах.

3. Важливим етапом у нормативно-правовому регулюванні обігу цифрових документів в архівних установах став наказ Державної архівної служби України «Про затвердження та впровадження методичних рекомендацій “Цифровий фонд користування документами Національного архівного фонду: створення, зберігання, облік та доступ до нього”» (16.04.2020). Визначено переваги створення фонду користування цифровими копіями документів, а саме: зменшення зносу оригіналів документів, можливість багаторазового копіювання, реставрації цифрових копій без втрати якості, забезпечення швидкого віддаленого доступу до фонду цифрових копій; запроваджено уніфіковану систему роботи з цифровими копіями різних видів документів.

Накопичення цифрових копій документів сприяли тому, що Державна архівна служба України пріоритетом №1 розвитку архівної справи у 2020 році визначила цифровізацію всіх процесів архівної справи, діловодства та державного фонду страхової документації, що знайшло своє відображення у проєкті стратегії розвитку архівної справи в Україні на період до 2025 року. Державна політика у галузі бібліотечної справи спрямована на формування ключових пріоритетів діяльності бібліотек, зокрема: дотримання європейських цінностей, забезпечення рівного та вільного доступу до інформації та знань, створення інтегрованої бібліотечної системи, інтенсивний розвиток документно-інформаційних ресурсів на різних носіях інформації, створення електронних бібліотек, запровадження ефективних соціальних комунікацій тощо. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року “Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України”» (23.03.2016) сприяли активізації роботи бібліотечних установ у напрямку оцифрування наявних ресурсів. Основоположні стандарти у бібліотечній галузі визначають принципи упорядкування бібліографічних даних і застосовуються до бібліографічної інформації у друкованому та електронному вигляді з метою ідентифікації бібліографічних одиниць усередині бібліографічних записів для обміну в електронній формі, а також при обробці цих записів традиційними та електронними засобами (технологіями).

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Електронні ресурси та інтернет- комунікації архівних та бібліотечних установ»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 39–2023
		Стор. 13 з 40	

Лекція № 4

Тема лекції: Електронні архівні ресурси та інтернет-комунікації архівних установ України

План лекції

1. Інформатизація архівної справи. Формування інтернет-ресурсів ретроспективної інформації.
2. Оцифрування документів НАФ як пріоритетний напрям діяльності архівних установ України в організації доступу до архівної інформації.
3. Стратегія розвитку архівної справи на період до 2025 року.

Література: [4]; [5]; [9]; [10]; [11]; [20]; [22]; [23].

Зміст лекції

1. Інформатизація архівної справи – комплексна система організаційних, науково-методичних і технологічних заходів, що забезпечують розроблення на єдиних методологічних та методичних засадах взаємопов'язаних інформаційних технологій у галузі архівної справи, створення мережі локальних і централізованих баз даних, формування національної архівної інформаційної системи. Метою інформатизації архівної справи є: оптимізація формування НАФ та зберігання документів, захист національних інтересів в архівній справі, вирішення проблем оперативного і повноцінного доступу до архівної інформації, актуалізація інформації, що міститься в документах та пришвидшення її залучення до суспільного обігу, інтеграція документальних ресурсів до світових інформаційних мереж. Модернізація кожного державного архіву відкрила перед установами перспективу створення електронних масивів документів як складових сегментів для формування архівної інформаційної системи.

2. Інформатизація архівної справи стала підґрунтям оптимізації традиційних технологій в архівній діяльності та формування інтернет-ресурсів ретроспективної інформації: експертизи, комплектування, описування та обліку фондів, каталогізації; удосконалення системи управління архівною справою: підвищення ефективності матеріально-технічного, фінансового і кадрового забезпечення та управління інформаційними ресурсами архівів; забезпечення широкого доступу до документної інформації завдяки створенню системи електронних архівних довідників, взаємопов'язаних електронних каталогів, комп'ютерних баз даних та інформаційних систем, що дозволять сформувати інтегровані дані архівної документної інформації про склад і зміст архівних фондів; вирішення проблеми забезпечення збереженості фондів і зберігання

інформації з використанням комп'ютерних технологій, страхового копіювання, формування повнотекстових баз даних, публікування документів, організації ринку інформаційних продуктів і послуг, що передбачає безпосередній доступ до архівних документів тощо.

3. Заміна традиційних архівних технологій новими інформаційними з метою забезпечення раціонального, повного та своєчасного використання інформаційного потенціалу архівних ресурсів. Розроблення єдиних правил оцифрування документів НАФ як основи створення централізованого електронного/цифрового фонду користування архівними ресурсами, який надає можливість організування онлайн-пошуку документів та є основою переходу до електронного обліку документів НАФ. Методичні рекомендації «Цифровий фонд користування документами Національного архівного фонду: створення, зберігання, облік та доступ до нього».

4. Розроблення Стратегії розвитку архівної справи на період до 2025 року зумовлено посиленням викликів цифрової доби, ризиками і загрозами у гуманітарному та інформаційному вимірах, викликаних російською агресією, технологіями нового покоління, запитом українського суспільства на формування його національної ідентичності та історичної пам'яті, підвищенням якості і конкурентоспроможності архівної галузі, інтеграцією України у міжнародний культурний простір. Стратегічною ціллю №1 визначено забезпечення інформаційних потреб суспільства, забезпечення рівного доступу до знань і послуг шляхом оцифрування архівних документів і створення умов онлайн-користування ними.

Лекція № 5

Тема лекції: Цифрові комунікації архівних установ України

План лекції

1. Електронні ресурси та інтернет-комунікації архівних установ України. Інструменти комунікаційної діяльності архівних установ.
2. Зміна парадигми представлення інформаційних ресурсів архівів.
3. Вебсайти архівних установ України як складова електронних інформаційних ресурсів.
4. Виставки онлайн як засіб інноваційної діяльності в архівному менеджменті
5. Цифрові проекти архівних установ у формуванні інформаційного простору.

Література: [4]; [6]; [18]; [20]; [22]; [23]; [25]; [27]; [28]; [29]; [31].

Зміст лекції

1. Архіви є складовою національної культурної спадщини та колективної пам'яті. Місією архівної служби є реалізація державної політики у галузі архівної справи, діловодства та створення і функціонування державної системи страхового фонду документації, спрямованої на накопичення, збереження та просування національних архівних інформаційних ресурсів, стимулювання до них суспільного інтересу, а також підвищення ефективності управління та доступу до архівної інформації, забезпечення законних інтересів громадян, сприяння культурному, соціальному та економічному розвитку України. Нині у добу цифрового суспільства відбувається зміщення акцентів у діяльності архівів: від обліку і зберігання – до розповсюдження ретроспективної інформації у просторі і часі. Архівні установи та інформаційні ресурси, які вони зберігають, відіграють важливу роль у формуванні інформаційного суспільства в Україні, забезпечують історико-культурну єдність держави, у тому числі шляхом репрезентації в глобальній інформаційній мережі документального надбання Української держави. Інформаційним ресурсом архівів країни є Національний архівний фонд.

2. Для представлення архівних інформаційних ресурсів у мережі «Інтернет» використовується різноманітний інформаційно-комунікаційний інструментарій та здійснюється у різних формах: бази даних з пошуковим апаратом (фондові каталоги, тематичні бази), електронні довідники, путівники, тематичні каталоги, цифрові зображення документів тощо. Активне оцифрування архівних документів розпочалося з 2019 року, попри явність певних гальмівних процесів у справі оцифрування архівних документів, які можна пояснити не лише недостатнім фінансуванням архівної галузі, а й старими підходами до організації роботи архівів. Важливим етапом у нормативно-правовому регулюванні обігу цифрових документів в архівних установах став наказ Укрдержархіву «Про затвердження та впровадження методичних рекомендацій “Цифровий фонд користування документами Національного архівного фонду: створення, зберігання, облік та доступ до нього”» (16.04.2020).

3. Вебсайти архівних установ є складовою електронних інформаційних ресурсів, своєрідною інформаційною системою (наявність масиву документів, засобів інформаційного пошуку, техніко-технологічних засобів фіксування, зберігання та представлення інформації), що існує у вигляді організованої сукупності електронних документів та їхніх зв'язків. Умовно вебсайт архівної установи можна назвати новим видом архівного довідника – комплексним електронним довідником оперативного характеру. Можливості такого довідника містять: описову (повідомлення, хроніка, огляд тощо), бібліографічну та археографічну (каталоги, покажчики, списки, переліки),

едиційно-текстову (публікація джерел та наукових ресурсів), зображувальну (зокрема й кіно-фото ресурси) інформацію й краєзнавчого змісту, бази даних тощо.

Найбільш дієвими формами представлення електронних ресурсів архіву є: інформативні сторінки вебсайту – огляди фондів архіву, описи каталогів, картотек і покажчиків, які є в архіві; електронні довідники різноманітних жанрів і видів – путівники, анотовані реєстри описів тощо; власна науково-інформаційна робота працівників архіву – наукові публікації, дослідження; цифрові зображення документів – у вигляді електронних виставок (виставок онлайн).

Електронний архів є інформаційною системою, що приймає, зберігає та надає користувачам та державним архівам доступ до архівних документів в електронному вигляді. З метою поліпшення комунікаційно-інформаційної політики, відповідно до наказу Укрдержархіву від 16 квітня 2020 року № 38 (зі змінами), унормовано наповнення офіційної сторінки Державної архівної служби України у соціальній мережі «Фейсбук» та проводиться розміщення відеоматеріалів на офіційному каналі комунікації «Ютуб». Наказом Укрдержархіву від 3 вересня 2020 року № 115 затверджено логобук Державної архівної служби України. Подайте описову характеристику рубрик вебпорталу «Архіви України», вебсайтів державних архівів України та їх наповнення.

4. Серед сучасних методів репрезентації архівної інформації вагоме місце посідають виставки архівних документів, які функціонують у мережі «Інтернет» у режимі виставок онлайн. Виставки, як важливий напрям ПР-технологій архіву в сучасному соціально-комунікаційному середовищі, розраховані на всі три види взаємодії з оточуючим середовищем: зовнішньосистемним, внутрішньосистемним та міжсистемним. Для зручності користування соціально значущою ретроспективною документною інформацією на вебпорталі Укрдержархіву розміщено тематичний покажчик виставок та окремих розділів.

Наразі усі обласні державні архіви України у різних формах (вебсайти, вебсторінки) представлені у глобальній мережі «Інтернет». Актуальною залишається проблема розроблення цільової комплексної програми соціально-наукової та електронної комунікації в мережі архівних установ України, гармонізація та впровадження міжнародних стандартів у цій галузі. Реалізація перспективних напрямів розвитку вебсайтів архівів нашої держави, використання сучасних методів репрезентації соціально значущої ретроспективної документної інформації дозволять поглибити процеси їх організаційно-функціональних трансформацій у сучасному інформаційному середовищі, забезпечить надійне підґрунтя переходу до формування єдиного архівного інформаційного простору.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Електронні ресурси та інтернет- комунікації архівних та бібліотечних установ»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 39–2023
		Стор. 17 з 40	

Лекція № 6

Тема лекції: Науково-технічна бібліотека Національного авіаційного університету у науково-освітньому просторі університету

План лекції

1. Електронна бібліотека як технологія збереження та представлення культурного надбання. Сучасна бібліотека у практиках цифрового суспільства.
2. Науково-технічна бібліотека Національного авіаційного університету у науково-освітньому просторі університету.
3. Електронні ресурси бібліотеки як складова інформаційно-освітнього середовища: створення, використання, організація доступу.
4. Інституційний репозитарій як інструмент інформаційного забезпечення навчальної, наукової та міжнародної науково-дослідницької діяльності НАУ.

Література: [7]; [8]; [12]; [16]; [17]; [33].

Зміст лекції

1. Електронна/цифрова бібліотека – закономірний процес еволюції бібліотеки ХХІ ст. та вимога суспільства знань. Передумовами появи цифрових бібліотек у 80–90-і рр. ХХ ст. стали: бурхливий розвиток телекомунікаційних технологій; упровадження персональних комп'ютерів; створення автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем; автоматизація усіх бібліотечних процесів; створення та поширення технології електронної доставки документів; поява інтернету. Електронна бібліотека – розподілена інформаційна система, що дозволяє зберігати і використовувати різноманітні колекції електронних документів (текст, графіка, аудіо, відео тощо) завдяки глобальним мережам передавання даних у зручному для кінцевого користувача вигляді. Електронна бібліотека складається з кількох компонентів: функціональної частини та інформаційних ресурсів. Метою створення цифрової бібліотеки є: забезпечення користувачів роботою з документами з обмеженим доступом (рідкісних і рукописних книг, фотоальбомів, дисертацій, архівів, яких немає у більшості бібліотек); забезпечення доступу до інформації, що існує лише в електронній формі; надання користувачам більш якісних можливостей роботи з електронними документами великих обсягів; інформаційне забезпечення користувачів повнотекстовими базами даних у режимі теледоступу. Серед особливостей цифрової бібліотеки, що істотно відрізняють її від традиційної: інформаційний пошук – забезпечує зручний інтерфейс, надаючи інтерактивний доступ до бібліотечних ресурсів; можливість збереження та

консервації; додаткова цінність – оцифрування може підвищити чіткість та видалити видимі недоліки зображення. Основні цілі цифрової бібліотеки: спрямованість на цифрові технології, структуру метаданих, технології управління даними та збереження у цифровому форматі; вивчення нових можливостей та розвиток нових умінь; повна інтеграція цифрових документів у бібліотечні колекції.

Основні функції електронної бібліотеки відповідають функціям сучасної традиційної бібліотеки, проте є модифікованими, оскільки ґрунтуються на широкому використанні сучасних інформаційних технологій.

2. Електронні бібліотеки на базі ЗВО є підґрунтям формування в Україні нової інформаційної інфраструктури. Науково-технічна бібліотека НАУ (НТБ НАУ) є складовою бібліотечно-інформаційної інфраструктури України. Діяльність НТБ НАУ регулюється законом «Про бібліотеки і бібліотечну справу», Положеннями «Про інституційний репозитарій (електронний архів) Національного авіаційного університету» та «Про Науково-технічну бібліотеку Національного авіаційного університету». Бібліотека має сучасний вебсайт зі зручним інтерфейсом, де здобувачі вищої освіти і НПП мають можливість у вільному доступі скористатися онлайн-послугами електронного каталогу, репозитарієм НАУ, замовити бібліографічну довідку, попрацювати з електронними версіями журналів, що видаються у НАУ, скористатися публікаціями у наукометричних базах даних, визначити рейтинг викладачів університету у трьох наукометричних системах тощо.

Університет як науково-дослідна інституція активно планують та реалізує також архіви власної наукової продукції. Одним із шляхів популяризації та використання відкритого доступу є створення інституційного депозитарію.

3. У розвитку сучасного суспільства важливу роль відіграє наукова інформація, отримана у результаті наукового пізнання, її отримання, поширення та використання мають суттєве значення для розвитку науки. Наукова інформація поширюється у часі та просторі певними каналами, засобами, методами. Особливе місце у цій системі належить науковій комунікації. Можливості мережі «Інтернет» у відображенні результатів наукової діяльності проявляються у вигляді:

- електронних видань, розміщених у мережі «Інтернет» – сучасна трансформація традиційних паперових наукових видань;
- вебсайтів науково-дослідних установ та організацій, у тому числі бібліотек та видавництв;
- міжнародних наукометричних баз даних, в яких розміщуються наукові доробки вчених і науковців з різних країн світу;
- університетських та інститутських репозитаріях.

Основним завданням наукової комунікації у глобальній мережі є забезпечення доступу користувачів до достовірної та якісної інформації і

наукових знань. Серед основних можливостей електронної наукової комунікації вчені використовують: електронну пошту і пошук наукової інформації в інтернеті, наукові форуми, блоги, соціальні мережі, а також поєднання традиційних і нових форм наукової комунікації (електронні архіви, електронні бібліотеки та ін.). Нові форми наукової комунікації дозволяють утворювати міжнародні мережеві академічні колективи з різною тривалістю співпраці, підвищувати якість наукових досліджень і публікацій, встановлювати нові контакти між наукою, бізнесом і громадськістю, знижуючи адміністративне навантаження і підсилюючи значення самоорганізації дослідників. Створення електронних бібліотек значно розширює міжнародну аудиторію користувачів, які використовують їх інформаційний контент, а наукові соціальні мережі та блоги дозволяють створювати альтернативні способи поширення відомостей про нові наукові відкриття.

Традиційним каналом для отримання наукової інформації є бібліотеки, які незважаючи на стрімкий розвиток інтернету, продовжують виступати у ролі сховищ наукової інформації. З кожним днем популярність традиційних бібліотек знижується, але не варто забувати, що інформація, зафіксована на папері, у кілька разів сприймається краще, ніж в електронному вигляді.

Публікація наукових результатів у мережі «Інтернет» дозволяє дослідникам брати участь у наукових дискусіях, заявляти пріоритет на наукове відкриття, мати доступ до необхідної наукової інформації. Інтернет забезпечує наукову спільноту, а також усіх зацікавлених новинами вітчизняних та зарубіжних наукових розробок; сприяє розвитку науки, забезпечуючи оперативну актуалізацію наукових досягнень; спонукає учених до публікацій своїх праць.

Одним зі способів висвітлення результатів наукових розвідок є відкритий доступ (open access) – розміщення наукових робіт в інтернеті з можливістю вільного і безкоштовного доступу до них. Автори можуть самоархівувати свої наукові роботи в галузевих, інституційних чи інших репозитаріях – спеціальних сайтах, покликаних забезпечити тривале гарантоване збереження цих робіт та вільний доступ до них. Співробітники НТБ НАУ поєднують традиційні процеси нагромадження інформаційних ресурсів із пошуком шляхів розширення комунікаційних зв'язків із метою: якнайповнішої репрезентації власних електронних послуг і продуктів; налагодження ефективної комунікації з дистанційними читачами; залучення нових користувачів до кола читання; професійного спілкування у віртуальній площині тощо.

НТБ НАУ як складова національних інформаційно-комунікаційних ресурсів здійснює обслуговування завдяки створенню власних інформаційних ресурсів та наданню до них доступу; популяризує електронні

інформаційні ресурси, послуги та продукти на вебпорталі; розробляє та упроваджує електронну форму реєстрації віддалених користувачів на сайті; постійно оновлює та збагачує інформаційні ресурси, розвиває корпоративну співпрацю з національними та державними бібліотеками у царині формування й ефективного використання бібліотечних фондів, надає дистанційний доступ до власних продуктів і послуг віддаленим користувачам засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

4. Інституційний репозитарій НАУ – це електронний архів для систематизації та зберігання електронних копій документів наукового, освітнього й методичного призначення, створених викладачами, співробітниками, аспірантами, студентами НАУ, а також іншими особами, котрий надає до цих матеріалів постійний відкритий безкоштовний повнотекстовий доступ через інтернет. Репозитарій є частиною загальної електронної колекції Науково-технічної бібліотеки (НТБ) НАУ і має скорочену назву еrNAU. Інституційний репозитарій НАУ еrNAU діє з 2012 р. на підставі «Положення про інституційний репозитарій (електронний архів) Національного авіаційного університету», затвердженого ректором університету. У документі визначені мета, основні функції та завдання університетського архіву відкритого доступу. Крім Положення, функціонування репозитарію НАУ здійснюється відповідно до чинної міжнародної, загальнодержавної законодавчої і внутрішньоуніверситетської нормативної бази. Завдання ІР НАУ є:

- забезпечити місце і спосіб централізованого і тривалого зберігання в електронному вигляді наукових публікацій дослідників університету;
- інтегрувати наукові інформаційні ресурси університету у світовий науковий інформаційний простір;
- сприяти зростанню популярності НАУ та підвищенню якості наукової комунікації шляхом розповсюдження в глобальній мережі результатів досліджень, які проводяться в університеті;
- сприяти розширенню читацької аудиторії та збільшенню кількості цитувань наукових публікацій співробітників НАУ, шляхом надання до них вільного доступу широкому колу користувачів мережі Інтернет;
- стимулювати приєднання науковців НАУ до європейських та світових наукових спільнот;
- створити надійну й доступну систему обліку публікацій наукових робіт факультетів та окремих працівників НАУ.

Серед функцій еrNAU, передбачених Положенням, зазначено: сприяння навчальному та науково-дослідницькому процесу; задоволення інформаційних запитів користувачів; поповнення фонду НТБ НАУ оригінальними електронними документами та електронними копіями друкованих видань та їх зберігання; розвиток нових форм обслуговування

читачів. Для створення репозитарію НАУ була використана система DSpace, створена у Массачусетському технологічному інституті. Веб-орієнтований інтерфейс, відкрита архітектура та підтримка відкритих стандартів дозволяють легко інтегрувати DSpace в наявну інформаційну інфраструктуру ЗВО. Серед переваг DSpace: безкоштовність, популярність у світі, можливість створення електронних архівів інформаційних ресурсів різного виду, підтримка стандартизованого формату метаданих у Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting (OAIPMH, Протокол для збору метаданих ініціативи відкритих архівів).

Електронні видання, що складають фонд eDNAU, є об'єктами авторського права й охороняються законодавством України та міжнародними конвенціями. Для кожного науковця IP забезпечує: підвищення індексу цитувань праць; постійне та тривале зберігання; збереження авторських прав. Для наукових підрозділів IP надає можливість: розповсюдження інформації про наукові здобутки; зростання рівня цитованості їхніх науковців; тривалість та постійність збереження і надання доступу до їх наукових електронних документів. Для НАУ його IP сприяє: підтримці наукової діяльності; підвищенню якості наукової комунікації; зростанню рейтингу; відкритому доступу до досліджень. IP НАУ діє як інструмент інформаційного забезпечення навчальної, наукової та міжнародної науково-дослідницької діяльності ЗВО, підвищує престиж та рейтинг навчального закладу і його науковців у світовому інформаційному просторі.

Лекція № 7

Тема лекції: Цифрова історико-культурна спадщина на вебпорталі
Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського

План лекції

1. Електронна Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського – головна всеукраїнська книгозбірня.
2. Електронні ресурси НБВУ.
3. Оцифрування фондів НБВУ. Технологічні особливості оцифрування цінних та унікальних документів НБВУ.
4. Diasporiana як складова загальнонаціональних проєктів електронних бібліотек.

Література: [3]; [7]; [12]; [24]; [25]; [26]; [32].

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Електронні ресурси та інтернет- комунікації архівних та бібліотечних установ»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 39–2023
		Стор. 22 з 40	

Зміст лекції

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського (далі – НБВУ) – головний науково-інформаційний центр держави. Обсяги фондів бібліотеки, які становлять понад 15,8 млн одиниць зберігання – унікальне зібрання джерел інформації, що містить книги, журнали, продовжувані видання, карти, ноти, образотворчі матеріали, рукописи, стародруки, газети, документи на нетрадиційних носіях інформації. Бібліотека має найповніше у державі зібрання пам’яток слов’янської писемності та рукописних книг, архіви та книжкові колекції видатних діячів української й світової науки та культури.

2. Із 1998 року у НБВУ здійснюється цілеспрямоване формування фонду електронних документів. Комплекс бібліотечно-бібліографічних баз даних НБУВ сформовано за єдиними методичними та технологічними принципами організації комплексу електронних інформаційних ресурсів: наукової електронної бібліотеки та цифрових колекцій. Одним з ефективних інструментів, що забезпечують інтеграцію бібліотечно-інформаційних ресурсів, є інтернет-портал. Портал НБУВ побудовано за новою моделлю, де ефективно сполучаються засоби бібліотечних технологій та інструментарій сучасних інтерактивних веб-сервісів. Упровадження підходів до побудови знаннєвих ресурсів знайшло свою реалізацію у вигляді комплексних інформаційно-бібліографічних сервісів, що мають значний попит у користувачів порталу НБУВ. НБУВ здійснює збирання, зберігання та поширення національного наукового доробку, має систему бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів, яка забезпечує задоволення інформаційних потреб індивідуальних користувачів, установ та суспільства загалом. Інформаційні складові порталу загалом містять авторитетні файли, розширені довідковою інформацією.

Із 2010 р. у НБВУ створено групу з оцифрування документів з метою: формування страхового фонду цифрових копій документів із фондів бібліотеки, організації загальнодоступної цифрової бібліотеки історико-культурної спадщини. Створено значні за обсягом масиви оцифрованих матеріалів у межах загальнонаціональної цифрової бібліотеки «Україніка» – загальнонаціональний інформаційний ресурс, єдина в Україні база даних, що включає 728 864 бібліографічні описи та реферативну інформацію про вітчизняні наукові публікації з усіх галузей знань. Популярністю користується «Цифрова бібліотека історико-культурної спадщини» – оцифровані видання історико-культурних фондів НБУВ, які містять інформацію про унікальні зібрання документних джерел із фондів НБУВ, документальну спадщину, цифрові ресурси, історико-культурні та меморіальні електронні колекції, дослідження та збереження історико-культурних фондів.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Електронні ресурси та інтернет- комунікації архівних та бібліотечних установ»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 39–2023
		Стор. 23 з 40	

3. Поступове формування політики оцифрування документів НБВУ згідно з якою першочерговому оцифруванню підлягали особливо цінні та унікальні документи, видання підвищеного попиту з метою збереження та надання безпечного доступу до оригіналу. Функціонування мережевих ресурсів бібліотеки, які містять: зібрання «Наукова періодика України» (460 тис. статей з 2400 журналів), електронні тексти (845 тис. документів, з них 60 тис. авторефератів дисертацій), аналітичні матеріали (5 тис. випусків оперативної інформації та інформаційно-аналітичних оглядів), каталоги та картотеки (4 млн бібліографічних записів і 5 млн зображень карток генерального алфавітного каталогу); реферативну базу даних «Україніка наукова» (547 тис. записів). Пошуковий апарат бібліотеки має у своєму складі систему бібліотечних каталогів та картотек і фонд довідково-бібліографічних видань обсягом 200 тис. примірників. У вільному доступі представлені електронні аналоги книжкових видань, не захищені авторським правом. Індивідуальним та колективним віддаленим користувачам бібліотечні фахівці надають безкоштовні онлайн-послуги з пошуку інформації та оперативного виконання довідок за допомогою сервісів «Віртуальна довідка», «Зворотний зв'язок», «Запитай бібліографа» та спілкування через електронну пошту. Для отримання сканованих копій документів налагоджено сервіс «Електронна доставка документів». Пошуку наукової інформації та перегляду пошукових профілів науковців сприяє інформаційний портал «Наука України: доступ до знань».

4. Diasporiana є складовою загальнонаціональних проєктів електронних бібліотек. Проєкт зі збереження інтелектуальної спадщини української еміграції, заснований у 2011 р. Олегом Богуславським. Мета проєкту – створення цифрових копій таких видань для вільного доступу до них через мережу «Інтернет» усіх бажаючих. Оцифровані документи зібрані за темами: «Україніка», «Історія», «Ідеологія», «Літературознавство», «Політологія» тощо.

Вимоги цифрового суспільства надали поштовху цифровізації бібліотечній галузі загалом і НБВУ, зокрема. НБВУ відіграє вагомий роль у якісному забезпеченні інформаційних потреб віддалених користувачів шляхом надання доступу до електронних та цифрових бібліотек, власних і придбаних баз даних, вебсайтів, баз даних періодичних видань та повнотекстових інформаційних ресурсів істотно-культурної спадщини, провідних бібліотек та інформаційних центрів світу.

Лекція № 8

Тема лекції: Новітні соціокомунікативні технології у взаємодії інститутів соціальної пам'яті зі споживачами інформаційних ресурсів

План лекції

1. Стратегічні переваги новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у архівній та бібліотечній справах.
2. Просування електронних/цифрових інформаційних ресурсів архівних та бібліотечних установ засобами інтернет-маркетингу.
3. Інформаційні технології глобальних мереж як інструменти інноваційної діяльності архівного та бібліотечного менеджменту.
4. Використання хмарних технологій у діяльності сучасних архівів і бібліотек.

Література: [6]; [11]; [12]; [16]; [17]; [20]; [21]; [23]; [26]; [31]; [32].

Зміст лекції

1. Розвиток інформаційно-комунікативних технологій, розширення видів соціальних медіа, збільшення кількості архівів та бібліотек у соціальних медіа викликають потребу налагодження активної комунікації з користувачами через інструментарій соціокомунікативних технологій. Мережеві комунікації та технології веб 2.0 вдало «вплелися» у діяльність інститутів соціальної пам'яті, охоплюють дедалі більше інформаційних послуг та сервісів, утворюючи новий етап розвитку архівної та бібліотечної справи.

2. Використання інтернет-маркетингу для просування електронних / цифрових інформаційних ресурсів установ соціальної пам'яті. У діяльності сучасних архівів та бібліотек використовуються різноманітні маркетингові технології: івент-маркетинг (маркетинг подій – використання потенціалу заохочення і формування лояльності користувача до соціально-комунікаційних інститутів, а не комерційного бренду; маркетинг подій – практика просування інтересів бібліотечної установи за допомогою будь-якої визначної події: реальної або вигаданої, широко відомої або створеної спеціально для проведення кампанії; комплекс спеціальних заходів і акцій, здатних не тільки запам'ятатися, але й стати новиною. Серед івент-заходів варто виокремити також trade events – ділові заходи для партнерів, читачів, спонсорів, які містять й розважальну складову: конференції, презентації нових надходжень, семінари, форуми, інформаційні брифінги, відеокасти, флешбуки (книжковий флешмоб в інтернеті) тощо. Special events – спеціальні заходи на кшталт PR-акцій: фестивалі, шоу, концерти, інші масові заходи.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Електронні ресурси та інтернет- комунікації архівних та бібліотечних установ»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 39–2023
		Стор. 25 з 40	

Використання аустріч-технологій – процес організації відносин з широким загалом, робота, що виходить за межі офіційної діяльності установ, надання послуг з інформування споживачів та налагодження контактів з цільовою аудиторією за місцем проживання або проведення дозвілля.

3. Можливості цифрової доби дозволяють архівам та бібліотекам використовувати сучасні новітні технології як для оцифрування первинних ретроспективних документів, так і вторинних джерел: довідкових посібників, описів фондів, довідників; розширила інструментарій збереження електронних даних, дала можливість доступу до оцифрованих документів та віртуальних виставок. Інструментом інноваційної діяльності архівного та бібліотечного менеджменту глобальні мережі стали завдяки роз-міщенню архівних та бібліотечних електронних ресурсів у мережі «Інтернет»: електронних каталогів, баз даних (бібліографічні, фактографічні, повнотекстові), порталів, електронних бібліотек, архівних віртуальних довідок, віртуальних виставок, комунікаційних навігаторів, вебсайтів. Одним із найважливіших каналів реалізації інформаційно-комунікативної функції архівів та бібліотек є вебсайт – інформаційний продукт, який є сукупністю логічно пов'язаних тематичних сторінок, розміщений на одному вебсервері, спрямований на задоволення інформаційних потреб цільової аудиторії через забезпечення доступу в режимі онлайн.

Узагальнено визначеною моделлю модернізованої форми бібліотечного сервісу є функціонування «Бібліотеки 2.0» («Бібліотеки для людей»). Користувач стає не просто об'єктом бібліотечного впливу, але часто і співавтором бібліотечних сервісів та інформаційних ресурсів (через відгуки та пропозиції в соці-альних мережах, в електронному каталозі, на блозі бібліотеки тощо). У такій користувацько-центристській парадигмі бібліотеки легко і зручно надають інформацію, ресурси, знання користувачеві, незалежно від того, де він перебуває, у зручний для нього час. Використовуючи технології веб 2.0, бібліотекарі створюють сприятливі умови для швидкого виявлення та обміну інформацією з цільовою аудиторією з використанням вікі-технологій, соціальних закладок, блогів та інструментів спільної роботи з документами тощо. Серед дієвих інструментів забезпечення комунікації «архів-бібліотека – користувач», «архів-бібліотека – архів-бібліотека», «користувач – користувач» є блоги, які орієнтуються на взаємозв'язок архівістів та бібліотекарів із споживачами документної інформації через коментарі. Окрім комунікаційної функції, блоги виконують функції саморепре-зентації, мемуарів, соціальних зв'язків тощо.

4. Хмарні технології – це можливість безлічі фізичних серверів бути єдиним обчислювальним середовищем. «Хмара» – набір сервісів, розташованих на віддалених серверах, до яких користувач може отримати доступ через веб-браузер з будь-якого місця, де є інтернет. Перевагами

хмарних технологій є: доступність, низька вартість, економія часу, надійність, безпечність.

Сучасність диктує необхідність переходу на зберігання електронних документів із застосуванням хмарних технологій. Електронні документи припускають принципово інший механізм доступу до них, що значно відрізняється від механізму доступу до паперових документів. Відтак електронні/оцифровані архівні та бібліотечні документи можуть здаватися на зберігання через електронні канали зв'язку. Доступ до даних документів може здійснюватися через електронну віртуальну читальну залу у мережі «Інтернет», що дозволяє будь-якому користувачеві легко отримати доступ до необхідних йому електронних ресурсів, де б вони фізично не знаходилися.

Лекція № 9

Тема лекції: Проблеми збереження цифрової культурної спадщини.
Питання кібербезпеки

План лекції

1. Захист інформації від несанкціонованого доступу в електронних мережах архівних та бібліотечних установ.
2. Питання кібербезпеки.
3. Можливості сучасних архівних та бібліотечних установ з використання платформ «хмарних сервісів».

Література: [3]; [4]; [13]; [15]; [20].

Зміст лекції

1. Актуальним для сучасного глобалізованого світу є збереження історико-культурної спадщини (культурного надбання) – важливої складової історичної пам'яті будь-якого народу. Одним із сучасних ефективних методів збереження та надання доступу до історично важливих матеріалів є створення цифрових ресурсів. Оцифрування документів вирішує насамперед дві основні проблеми: 1) надання віддаленого доступу до оцифрованих документів; 2) довготривале збереження цінних фондів та колекцій інформації. Можливості цифрового контенту архівів та бібліотек як установ соціальної пам'яті: доступ до великих обсягів інформації; підтримка мультимедійного контенту разом із текстом; цілодобова доступність та багаторазовий доступ; гіпертекстові посилання для навігації; архітектура клієнт-сервер; розширений пошук; інтеграція з іншими цифровими

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Електронні ресурси та інтернет- комунікації архівних та бібліотечних установ»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 39–2023
		Стор. 27 з 40	

інституціями; швидкість та зручність у використанні; довготривале збереження матеріалу.

Прийняття ЮНЕСКО «Хартії про збереження цифрової спадщини» – «дорожньої карти» цифрових трансформацій і Рекомендацій щодо просування законів про обов’язковий примірник для цифрових форматів; створення необхідної технологічної інфраструктури (програмне забезпечення, формати файлів, носії інформації, інструменти і робочий процес, платформи і мережі); об’єднання зусиль архівної, бібліотечної та музейної спільноти для вирішення проблемних питань впливу авторських прав на доступ до цифрових інформаційних ресурсів; стандартизація цифрового зберігання тощо. Розроблення Міжнародною архівною радою стандартів з архівної та бібліотечної справи як основи уніфікації технологічних процесів з цифрування, зокрема: «Рекомендацій з оцифрування та онлайн-доступу до культурної спадщини та електронного збереження» та Рекомендацій з відбору цифрової спадщини для довготривалого збереження». Розробка рекомендацій щодо політики оцифрування й створення цифрових колекцій архівних та бібліотечних документів: формулювання завдання, відбір об’єктів, планування процесу оцифрування, оцінка стану об’єктів, каталогізація (створення метаданих), підготовка об’єктів безпосередньо до оцифрування, сам процес оцифрування, обробка, перевірка якості, архівування, публікація.

2. Актуальним для збереження цифрової спадщини є питання кібербезпеки – процесу застосування заходів безпеки з метою забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності даних. Прийняття Конвенції Ради Європи про кіберзлочинність (Будапешт, 2001 р.), яка передбачає упровадження кримінальної відповідальності на національному рівні за злочини: правопорушення проти конфіденційності, цілісності та доступності комп’ютерних даних і систем (незаконний доступ, нелегальне перехоплення, втручання у дані, втручання у систему, зловживання пристроями); комп’ютерні правопорушення (підробка та шахрайство із застосуванням комп’ютерів); правопорушення, пов’язані зі змістом (правопорушення, пов’язані з дитячою порнографією тощ); правопорушення віднесені до порушення авторських та суміжних прав. Міжнародне законодавство є підґрунтям для розроблення українських законів з протидії кіберзлочинності: Кримінальний кодекс України, закони України: «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», «Про інформацію», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про національну безпеку України», «Доктрина інформаційної безпеки України» та ін.

3. Використання хмарних сховищ архівами і бібліотеками для зберігання і резервного копіювання цифрових матеріалів. Сервіси хмарних обчислень є додатками, доступ до яких забезпечується через інтернет за допомогою

браузера або інших мережевих застосувань, наприклад, FTP-клієнта. Серед найбільш використовуваних у соціокомунікаційній взаємодії сучасних бібліотек хмарні сервіси: BaseCamp, DropBox, LibGides, BiblioCommons, QuestionPoint, Система Коха. Поряд з безперечними перевагами є й певні недоліки у використанні хмарних технологій, пов'язані з потребою постійного з'єднання з мережею, наявністю програмного забезпечення, проблемами: конфіденційності, надійності, безпеки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 21 січня 1995 р. № 33/95-ВР. Поточна редакція від 01.01.2022, підстава 1089-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 29 грудня 1993 р. №3814-ХІІ. Поточна редакція від 01.01.2023, підстава 2811-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12#Text>.
3. Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України». Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 219-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80>.
4. Стратегія розвитку архівної справи на період до 2025 року. Державна архівна служба України. 2020, Київ. URL: <https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/%D0%A1%D0%A2%D0%A0%D0%90%D0%A2%D0%95%D0%93%D0%86%D0%AF.pdf>.
5. Про затвердження Порядку приймання-передавання елек-тронних документів Національного архівного фонду на постійне зберігання. Наказ Міністерства юстиції України від 30.12.2020 р. №555/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1317-20#Text>.
6. Божук Л. Інформаційні ресурси і сервіси Інтернет в роботі державних архівів України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Серія: Історія. 2016. Вип. 3(130). С. 14–18.
7. Воскобойнікова-Гузєва О. Бібліотечний соціальний інститут в першій чверті ХХІ століття: історичні та соціокультурні чинники розвитку. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 71. С. 72–79.
8. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Стратегії розвитку бібліо-течно-інформаційної сфери України: генезис, концепції, модернізація: монографія / ред. Г. І. Ковальчук; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ: Академперіодика, 2014. 362 с.
9. Дідух Л.В., Залеток Н.В. Досвід українських архівів у створенні цифрового фонду користування документами Національного архівного фонду. *Архіви України*. 2019. № 1. С. 87–101.
10. Довжук І. Інформатизація архівної справи та використання інформаційних ресурсів НАФ України. *Society. Document. Communication*. 2019. № 7. С. 68–81. URL: <http://paper.researchbib.com/view/paper/237182>.
11. Ємельянова Т. Формування архівних та аудіовізуальних колекцій: новітні тенденції та виклики розвитку. *Архіви України*. 2019. Вип. 3. С.100–112. URL: https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/2020/01/AU-3_2019.indd_emelyanova.pdf

12. Інформаційно-комунікаційна діяльність наукових бібліотек в умовах розвитку суспільства знань: монографія / О.М. Василенко, Т.В. Добко, Н.Я. Зайченко та ін. НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2017. 410 с.

13. Конвенція про кіберзлочинність: ратифіковано із застереженнями і заявами Законом України № 2824-IV (2824-15) від 07.09.2005 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_575.

14. Копіювання документів у архівних установах України: методичні рекомендації. Держ. архів. служба України, УНДІАСД; уклад.: Л. В. Дідух. Київ, 2016. 68 с.

15. Майстренко А.А., Романовський Р.В. Оцифровування архівних документів у зарубіжних країнах: інформаційно-аналітичний огляд. *Архіви України*. 2018. № 1. С. 64–88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2018_1_5.

16. Матеріали до стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» / авт.-упоряд.: О.М. Бруй, О.В. Воскобойнікова-Гузєва, В.С. Пашкова та ін. Київ: УБА, 2015. 57 с.

17. Мина Ж. Впровадження веб-технологій у бібліотечних установах: відкритий доступ до наукової інформації: матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції «Історико-культурна спадщина: збереження, доступ, використання». Київ: «Талком», 2015. С. 210–214.

18. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Архівна справа та інформаційне забезпечення архівних установ». URL: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/24569>.

19. Облік і зберігання електронних документів: методичні рекомендації. Державна архівна служба України, Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства; уклад.: В. Ф. Бойко, О. Я. Гаранін, З. М. Свєрдлик та ін. Київ, 2020. 44 с.

20. Приходько Л.Ф. Збереження цифрової культурної спадщини – імператив XXI століття (за документами ЮНЕСКО і Європейського Союзу). *Архіви України*. 2019. № 2. С. 67–92. URL: <http://au.archives.gov.ua/index.php/au/article/view/57/24>.

21. Хартия о сохранении цифрового наследия / Конвенции и соглашения ЮНЕСКО. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/digital_heritage_charter.shtml.

Допоміжна

22. Боряк Т. Г. Електронний ресурс «Архіви України» як інструмент доступу до національної документальної спадщин. URL: <http://storage.library.opu.ua/online/periodic/iopktXXI/045-056.pdf>.

23. Кунанець Н.Е., Липак Г.І. Консолідація інформаційних ресурсів бібліотек, архівів, музеїв: світовий досвід. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2016. № 3. С. 11–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2016_3_4.

24. Лобузін І. Технології інтеграції міжнародних та національних бібліотечних цифрових ресурсів. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2017. № 1. С. 66–78.

25. Інтеграція України у світове співтовариство в контексті розвитку бібліотечних інформаційних технологій. Онищенко О.С., Дубровіна Л.А., Горовий В.М., Попик В.І. Київ: НБУВ, 2011. 224 с.

26. Рибачок О. М. Діяльність ЮНЕСКО в галузі розвитку міжнародних проектів цифрової документальної спадщини. *Гілея: наук. вісн.: зб. наук. пр.* Київ, 2017. Вип. 126. С. 136–141.

27. Тенденції впливу глобального інформаційного середовища на соціокультурну сферу України / О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик [та ін.]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2013. 224 с.

28. Соціально-етичні основ збереження цифрової історико-культурної спадщини в Україні: монографія / Тюрменко І., Рогожа М., Божук Л. та ін. Київ: Талком, 2017. 172 с.
29. Tiurmenko, I., Bozhuk, L., Khaletska, L. and Struk, I. and Volodymyr Buriachok, V. Communication Library Mechanisms for Children’s Social Integration. Proceedings of the International Workshop on Conflict Management in Global Information Networks (CMiGIN 2019) co-located with 1st International Conference on Cyber Hygiene and Conflict Management in Global Information Networks (CyberConf 2019), November 29, 2019, Lviv, Ukraine, pp. 533–544. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-2588/> <http://ceur-ws.org/Vol-2588/>.
30. I. Tiurmenko, L. Bozhuk, Y. Smolnikov, & Y. Syerov, Digital communications of Ukraine archival institutions. CEUR Workshop Proceedings, volume 2616 (2020), pp. 296–307. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-2616/paper25.pdf>.
31. Філіппова Л. Я. Цифрові архіви в сучасному суспільстві: термінологічний та змістовний аспект. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2018. № 2. С. 6–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2018_2_3.
32. Халецька Л.П. Цифрове збереження об’єктів світової спадщини ЮНЕСКО в Україні та Франції (на основі аналізу веб-сайтів Софії Київської та Шартрського кафедрального собору Богоматері). *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Електронні інформаційні ресурси: зб. наук. праць*. Київ: НАН України, Інститут історії України. 2015. Число 25. С. 161–172. URL: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/15716>.
33. Хіміч Я.О. Інноваційні зміни в бібліотеці на осові проектного, кадрового менеджменту та ініціативної діяльності бібліотек : посіб. для бібліотекарів за програм. підвищ. кваліфікації / Укр. бібл. асоц., НАКККіМ, Центр безперерв. інформ.-бібл. Освіти. Голов. тренінг. центр для бібліотекарів. Київ: Самміт-книга, 2012. 88 с.

Система менеджменту якості.
Навчально-методичний комплекс
навчальної дисципліни
«Електронні ресурси та інтернет-
комунікації архівних та бібліотечних
установ»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
НМК 12.01.09– 39–2023

Стор. 31 з 40

Зразок

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА**

**ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ ТА ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ АРХІВНИХ
ТА БІБЛІОТЕЧНИХ УСТАНОВ**

Методичні рекомендації до виконання практичних завдань та
контрольної (домашньої) роботи

Укладач: к.і.н., доц. Л.В. Божук
Затверджено Науково-методично-
редакційною радою Національного
авіаційного університету
(протокол № 6/22 від 15.12.2022 р.)

КИЇВ 2023

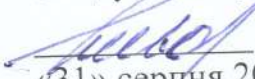
	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Електронні ресурси та інтернет- комунікації архівних та бібліотечних установ»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09–39–2023
		Стор. 33 з 41	

Зразок

ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
Кафедра історії та документознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Ірина ТЮРМЕНКО
 «31» серпня 2023 р.

АНКЕТА ДЛЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАЯВНОСТІ ТА
ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ АРХІВІВ

з дисципліни «Електронні ресурси та інтернет-комунікації архівних та
 бібліотечних установ»

Розробник к.і.н., доц. Людмила БОЖУК

Засоби доступу до цифрового культурного надбання архівних установ України

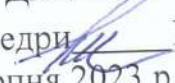
Чи є на сайті електронні путівники?	Так/ні	Перелік
Чи є на сайті електронні анотовані реєстри фондів?		
Чи є на сайті анотовані реєстри описів?		
Чи є оцифровані колекції документів?		
Чи є електронні виставки документів?		
Чи створені галереї електронних документів		
Чи є електронні метричні книги?		
Чи є сайті наукові публікації?		
Чи є інформація про розсекречені матеріали?		
Чи є анотовані електронні реєстри розсекречених архівних фондів?		
Чи є науковий апарат до оцифрованих ілюстрацій та документів?		
Чи є окремий доступ до онлайн-ресурсів (електронний архів / електронна бібліотека)?		
Чи представлений архів у соціальних мережах?		
Чи здійснюється надання послуг в онлайн-режимі?		
Наявність зворотнього зв'язку із користувачами		

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Електронні ресурси та інтернет- комунікації архівних та бібліотечних установ»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09–39–2023
		Стор. 35 з 41	

Зразок

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
Кафедра історії та документознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри Ірина ТЮРМЕНКО
«31» серпня 2023 р.

Перелік теоретичних питань та типових завдань для розв'язку
для проведення модульної контрольної роботи

1. Подайте визначення поняття «цифрова культурна спадщина».
2. Охарактеризуйте нормативно-правову базу України у галузі архівної та бібліотечної справи й інформаційного забезпечення.
3. Висвітлення проблеми консолідації інформацій-них ресурсів архівів та бібліотек в українській та зарубіжній історіографії.
4. З'ясуйте сутність поняття «оцифрування культурного надбання». Оцифрування як стратегія забезпечення збереженості національного культурного надбання архівами та бібліотеками України.
5. З'ясуйте сутність поняття «консолідований інформаційний ресурс архівів, бібліотек, музеїв» у сучасних соціально-інформаційних комунікаціях.
6. Охарактеризуйте етапи створення та стратегії розвитку міжнародних інтегрованих цифрових ресурсів документальної спадщини архівів, бібліотек.
7. Охарактеризуйте проєктну діяльність як інструмент модернізації установ соціальної пам'яті.
8. Охарактеризуйте сучасні методи репрезентації архівних інформаційних ресурсів архівними установами України.
9. Проаналізуйте правові засади охорони культурного надбання у Європейському союзі та Україні: відмінності та особливості.
10. Опишіть європейський досвід формування міжнародних інтегрованих цифрових ресурсів культурного надбання.
11. Схарактеризуйте діяльність ЮНЕСКО та інших міжнародних організацій зі створення проєктів цифрового культурного надбання.
12. З'ясуйте основні положення Хартії про зберігання цифрової спадщини.
13. Охарактеризуйте відомі вам цифрові проєкти культурної спадщини провідних країн світу та їхнє представлення у мережі «Інтернет».

14. Опишіть новітні засоби збереження та використання документальної спадщини архівами та бібліотеками.
15. Охарактеризуйте сучасні інструменти просування інформаційних продуктів і послуг архівних та бібліотечних установ.
16. Проаналізуйте електронні ресурси державних архівів України як результат розвитку цифрового суспільства.
17. З'ясуйте роль і значення цифрових проєктів архівних установ у формуванні інформаційного простору.
18. Опишіть сучасні інструменти комунікаційної діяльності архівних установ.
19. Проаналізуйте основні напрями використання новітніх інформаційно-комунікативних технологій в архівній справі.
20. Охарактеризуйте основні положення Стратегії розвитку архівної справи в Україні на період до 2025 року.
21. Охарактеризуйте вебсайти архівних установ України як складову електронних інформаційних ресурсів.
22. Охарактеризуйте вебсайти архівів України як інформаційні канали та сучасні інструменти доступу до культурного надбання України.
23. З'ясуйте сутність дефініцій: «електронні ресурси» архівних та бібліотечних установ, «інтернет-комунікації установ соціальної пам'яті», «цифрова бібліотека», «е-архів».
24. Охарактеризуйте оцифрування документів Національного архівного фонду як пріоритетний напрям діяльності архівних установ України в організації доступу до архівної інформації.
25. Розкрийте специфіку організації онлайн-виставок як засобу інноваційної діяльності в архівному менеджменті.
26. Охарактеризуйте онлайн-виставки архівних документів як спосіб представлення інформаційних ресурсів архівних установ.
27. Охарактеризуйте стан збереження та доступу до цифрового культурного надбання на вебпорталі «Архіви України».
28. Охарактеризуйте перспективні напрями організації електронних інформаційних ресурсів в архівних установах України.
29. З'ясуйте передумови появи цифрових бібліотек.
30. Охарактеризуйте електронні ресурси Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського як головної всеукраїнської книгозбірні.
31. З'ясуйте цілі та функції цифрових бібліотек.
32. Охарактеризуйте основні засади цільової Державної національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека – XXI».
33. Охарактеризуйте сучасні інформаційні технології у бібліотечній галузі. Інтерактивна складова діяльності сучасної бібліотеки.

34. Охарактеризуйте досвід українських бібліотек з організації виставок-онлайн як засобу інноваційної діяльності у бібліотечному менеджменті.
35. Охарактеризуйте соціокомунікативну діяльність бібліотечних установ в умовах цифрового суспільства.
36. З'ясуйте основні напрями модернізації комунікативно-просвітницького бібліотечного простору сучасного суспільства.
37. Опишіть електронну бібліотеку як середовище адаптивного агрегування інформації.
38. Охарактеризуйте новітні маркетингові стратегії просування архівних та бібліотечних установ.
39. Охарактеризуйте напрями взаємодії архівів та бібліотек як підґрунтя збереження національного культурного надбання.
40. Охарактеризуйте форми та засоби реалізації інноваційного потенціалу архівних та бібліотечних установ у соціальних мережах.
41. З'ясуйте нагальні проблеми збереження цифрової культурної спадщини. Питання кібербезпеки.
42. З'ясуйте роль вебсайту та соціальних мереж у формуванні оновленого іміджу архівних та бібліотечних установ України.
43. З'ясуйте проблеми адаптації бібліотек та архівів до умов цифрової культури.
44. Охарактеризуйте інтернет-комунікації архівів та бібліотек як пріоритетний напрямок взаємодії бібліотек та архівів з користувачами інформаційних ресурсів.
45. З'ясуйте переваги та проблеми Використання хмарних технологій у діяльності сучасних архівів і бібліотек.
46. Охарактеризуйте Diasporiani як складову загальнонаціональних проєктів електронних бібліотек.
47. З'ясуйте роль вебсайту та соціальних мереж у формуванні оновленого іміджу архівних та бібліотечних установ України.
48. Охарактеризуйте новітні форми взаємодії установ соціальної пам'яті цифрового суспільства.
49. Охарактеризуйте сучасні інструменти комунікативної діяльності архівних установ.
50. Охарактеризуйте інноваційні засоби формування, збереження та представлення електронних інформаційних ресурсів архівів та бібліотек.
51. Висвітліть основні проблеми консолідації інформаційних ресурсів інститутів соціальної пам'яті в українській та зарубіжній історіографії.
52. Висвітліть роль ЮНЕСКО, МРА, ІФЛА у вирішенні проблем збереження цифрової культурної спадщини.

53. Проаналізуйте електронні ресурси державних архівів України як результат розвитку цифрового суспільства.
54. Здійсніть порівняльний аналіз традиційної та цифрової бібліотеки (мета, завдання, функції, форми та методи представлення інформаційних ресурсів).
55. З'ясуйте сутність понять «архівний маркетинг», «архівна евристика».
56. З'ясуйте перспективи використання хмарних технологій у діяльності архівних та бібліотечних установ.
57. Декларація «Пам'ять світу в цифрову епоху: оцифрування і збереження»: характеристика основних положень.
58. З'ясуйте місце і роль Науково-технічна бібліотека Національного авіаційного університету у науково-освітньому просторі університету.
59. Охарактеризуйте електронні ресурси НТБ НАУ як складову інформаційно-освітнього середовища.
60. Охарактеризуйте Інституційний репозитарій як інструмент інформаційного забезпечення навчальної, наукової та міжнародної науково-дослідницької діяльності НАУ.

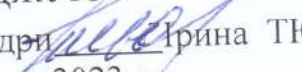
Розробник к.і.н., доц. Людмила БОЖУК

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Електронні ресурси та інтернет- комунікації архівних та бібліотечних установ»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09–39–2023
		Стор. 39 з 41	

Зразок

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
Кафедра історії та документознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри Ірина ТЮРМЕНКО
«31» серпня 2023 р.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1
з дисципліни «Електронні ресурси та інтернет-комунікації архівних а
бібліотечних установ»

БІЛЕТ 4

1. Охарактеризуйте діяльність ЮНЕСКО та інших міжнародних організацій зі створення проєктів цифрового культурного надбання.
2. З'ясуйте передумови появи цифрових бібліотек. Цілі та завдання цифрової бібліотеки.

Розробник к.і.н., доц. Людмила БОЖУК

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Електронні ресурси та інтернет- комунікації архівних та бібліотечних установ»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 39–2023
		Стор. 40 з 41	

Зразок

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри Ірина ТЮРМЕНКО
«31» серпня 2023 р.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

**Дисципліна «Електронні ресурси та інтернет-комунікації архівних та
бібліотечних установ»**

БІЛЕТ 16

1. Охарактеризуйте онлайн-виставки архівних документів як спосіб представлення інформаційних ресурсів архівних установ.
2. Охарактеризуйте соціокомунікативну діяльність бібліотечних установ в умовах цифрового суспільства.
3. Визначте роль ЮНЕСКО, МРА, ІФЛА у вирішенні проблем збереження цифрової культурної спадщини.

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 8 від «_31_» серпня 2023 року

Викладач Людмила БОЖУК

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Електронні ресурси та інтернет- комунікації архівних та бібліотечних установ»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09– 39–2023
		Стор. 40 з 40	

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	зміненого	заміненого	нового	анульованого			

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЙ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності